

În haine bogat împodobite

În confruntarea finală a celei de-a doua ediții a Festivalului „Cîntarea României”, teatrul pentru copii a înscris paisprezece montări: nouă spectacole și cinci recitaluri. Un număr de reprezentații mai mare, deci, decît la precedentă ediție; dar și mai multe manifestări specifice, rezultat al unei selecții exigente.

Spectatorul care a urmărit și prima ediție constată, însă, cu uimire că printre cele 11 teatre finaliste nu se află nici unul dintre laureații de acum doi ani (teatrele de păpuși din Tg. Mureș, Constanța și Craiova). Manifestîndu-se activ, vreme de treizeci de ani, în viața culturală a țării, concurenți temuți în toate concursurile, cele trei teatre de păpuși nu pot fi puse, deodată, sub semnul îndoielii; de aceea, absența lor de pe afiș a trezit regret.

Trecerea în revistă a pus în lumină nu numai talentul și puterea creatoare a elujitorilor teatrului pentru copii, ci și simțul responsabilității cu care aceștia au privit competiția.

Faptul a fost evident încă de la primul spectacol, din prima zi: *Cine se teme de crocodil?* de Alecu Popovici (regia, Olimpia Arghir; scenografia, Elena Simirad-Munteanu). Expresivă și veselă, punînd în valoare posibilitățile actorilor, în fruntea cărora s-au situat Jeanine Stavarache și Alexandrina Ilie, montarea este rodul spiritului de echipă, servind un text fără „bătăie de aripi mari”, dar cu o rezonanță contemporană. În orizontul cam prea grav al unei selecții de repertoriu adresat, totuși, copiilor, a fost un punct luminos, tonic.

Tot cu o piesă de actualitate, *M-am jucat într-o zi* de Andi Andrieș (regia, Constantin Brehnescu; scenografia, Marfa Axenti), trupa Teatrului pentru copii și tineret din Iași n-a putut ține pasul întrecerii creatoare; spectacolul, mediocru, n-a reușit să transmită fiorul poetic al textului. Montarea ieșe-

nilor, cu rezolvări facile, cu accente de diletantism, de vulgaritate, a fost repede uitată; nu înainte, însă, de a pune serios pe gânduri pe cei care urmăresc de mai mult timp activitatea acestui colectiv.

În „haine” teatrale felurite, armonios colorate și bogat împodobite, s-au înfățișat reprezentațiile unor trupe de păpușari.

Cu *Pescarul și norocul*, după Anton Pann (regia, Irina Niculescu; scenografia, Antonio Albici), colectivul de la „Tăndărică” abordează un gen pretențios, încercînd o sinteză a tradiției păpușărești (inspirație folclorică, linie și culori naive, păpuși gen Marioara și Vasilache) cu rafinamentele stilistice moderne. Momente savuroase, imagini de o violență teatralitate, păpuși în stiluri diferite (unele supradimensionate caricatural, altele mici, realiste), alcătuiesc o montare în care inspirația se dovedește secundă, dar al cărei principiu ar fi pretins o mai viguroasă selecție a mijloacelor scenice.

Cu *Mașina fermecată* de Nagy Olga și Kovacs Ildiko (în regia cunoscutei animatoare Kovacs Ildiko și în decorul inspirat al scenografului Edit Botar), echipa secției maghiare de la Teatrul de păpuși din Cluj-Napoca a făcut o încîntătoare demonstrație de profesionalism și de virtuozitate. Soluții scenice originale, purtînd pecetea folclorului maghiar, au impus această reprezentație în rîndul celor mai izbutite. Sub îndrumarea aceleiași regizoare și sub semnătura aceleiași scenografe, păpușarii clujeni de la secția română au adus la rampa finalei, în spectacolul *Anotimpuri* de Mihai Crișan, o altă modalitate de explorare a folclorului, nota dominantă fiind, de data aceasta, exuberanța. În ciuda unor excelente momente de umor, decorativismul etnografic apropie, uneori, această montare de ilustrata kitsch. În ansamblu, însă, participarea clujenilor a evidențiat faptul îmbucurător că, aflat sub o nouă și capabilă conducere (scriitorul Mircea



De la stînga, scenă din „Cine se teme de crocodil?” de Alecu Popovici (Teatrul „Ion Creangă”) ; Balló Zoltan și Bothos Iulia (Cluj-Napoca) ; Brîndușa Zaița-Silvestru („Tîndărică”)

Ghițulescu), Teatrul de păpuși din Cluj-Napoca reușește, printr-o exemplară colaborare între cele două secții, să-și afirme viguros personalitatea.

Tot în categoria reprezentațiilor de inspirație folclorică, spectacolul cu basmul *Cele trei domnițe* de Dumitru Văcariu (scenografia, Bôlôni Wilhelm), purtînd amprenta experienței artistice a regizoarei Francisca Simionescu, s-a înscris în rîndul reușitelor, datorită patosului autentic cu care a fost susținută, pe înțelesul celor mai mici dintre cei mici, ideea patriotică a unității naționale. Ne-ar fi plăcut, însă, ca montarea să fi fost ceva mai inspirată și mai dinamică.

Inegale, cu unele soluții moderne, sugestive, aplicate însă numai pe jumătate, în concurență cu altele desuete, spectacolele păpușarilor din Alba Iulia, din Bacău și din Galați.

Recitalurile înfățișează stiluri și maniere diferite, personalități interesante. De la performanța rafinată a Brîndușei Zaița-Silvestru

(Teatrul „Tîndărică”), pînă la „joaca” naivă, populară, a lui Sergiu Grigore (Teatrul din Botoșani) ; de la ingenioasa fantezie non-figurativă a artistului păpușar de la Brașov Liviu Steciuc, pînă la excepționalul spectacol de pantomimă *Omul și masca*, prezentat de echipa păpușarilor maghiari din Cluj-Napoca, cu excelente numere de satiră politică, am putut admira măiestria și priceperea, munca și îndrăzneala artiștilor păpușari.



Desigur, finala a reunit acele colective care au trecut „probele” anterioare. O apreciere lucidă și responsabilă asupra întrecerii, în desfășurarea ei, va evidenția, alături de reușitele enumerate (majoritatea, premiere absolute din această stagiune, despre care s-a scris în revista noastră), unele neajunsuri. Nu putem trece, astfel, peste faptul că în suita spectacolelor bune și interesante nu a

existat nici unul excepțional, cu adevărat strălucitor, etalon pentru originalitatea și maturitatea creatorilor păpușari de la noi. Rhetoricism, decorativism, efecte exterioare, monotonie, rezolvări facile, abundență de clișee, stereotipie a soluțiilor scenice (mai ales în spectacolele de inspirație folclorică sau în cele cu temă istoric-patriotică) au înclinat balanța în defavoarea rigorii profesionale. Finala a demonstrat că se impune un efort de omogenizare a compartimentelor artei scenice, de aprofundare a culturii mijloacelor de expresie.

Compartimentul scenografiei (afirmat nu numai în țară, dar și peste granițe) a fost, de astă dată, în eclipsă. Eustațiu Gregorian și Mircea Nicolau s-au prezentat sub nivelul talentului și al puterii lor de expresie. Cele câteva scrieri — păpușile și decorul Idei Grunaz la *Harap Alb* de la Bacău (cunoscute din alte întâlniri ale păpușarilor), păpușile și decorul Editei Botar, propunerile interesante ale tinerilor Antonio Albici și Simă Eniko — au reprezentat doar parțial un domeniu de la care se aștepta mult mai mult.

O anume stagnare își are rădăcinile și în repertoriu. Și la această ediție au predominat legendele și poveștile istorice, unele, instructive, altele, însă, sub orice așteptări, în care tema patriotică este tratată neconvincător, iar ideile (puține) nu-și găsesc acoperire literară. Cea mai rămasă în urmă continuă să fie dramaturgia de actualitate destinată teatrelor pentru păpuși. Chestiunea nu e o noutate, a fost pomenită și la prima ediție a Festivalului și la toate celelalte întâlniri ale creatorilor din teatrele pentru copii. Știm că ea preocupă forurile de îndrumare; dar se pare că nu preocupă, în măsura cuvenită, secția de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor; și nici pe dramaturgi. Critica, presa culturală, revistele de mare tiraj iau din când în când „pulsul”, dar nu discută fondul problemei. Mereu se scannalează „necesitatea stringentă” a colaborării dintre teatre și autori dramatici, dintre forurile de îndrumare și uniunile de creație, pentru realizarea unui fond de dramaturgie contemporană destinată micilor spectatori; ceea ce a început să semene cu... povestea cu cocoșul roșu.

În încheiere, câteva cuvinte și despre un alt capitol în suferință: arta mînuirii. Finala a arătat că stăm slab (din ce în ce mai slab) cu profesionalizarea artiștilor mînuitori. (Firește, exceptînd valorile recunoscute — Brîndușa Zaița-Silvestru, Valeriu Simion, Peter Janos.) Nici o surpriză, nici o mîlădită proaspătă răsărită pe fertilul sol al artei păpușărești. Fără o rezolvare corespunzătoare a problemelor școlarizării artiștilor păpușari, probabil că asemenea mîlădite nici n-au cum să răsărit. Să nu uităm că viața teatrului e continuă, ea și succesiunea anotimpurilor, că începe o nouă stațiune, că se deschid cortinele spectacolelor celei de-a III-a ediții a Festivalului... Intrecerea a fost bogată în învățăminte, rămîne ca ele să fie convertite în acțiune.



„Pescarul și norocul” de Cristian Pepino (Teatrul „Tîndărică”), sus; Sergiu Grigore (Teatrul din Botoșani), mijloc; „Anotimpuri” de Mihai Crișan (Teatrul de păpuși din Cluj-Napoca), jos.